

Slim ontwerp en beleid in de openbare ruimte

• bewegen • ontmoeten • spelen • sporten

De openbare ruimte is mijn achtertuin (R0 t/m R3)

Slim ontwerp en beleid om duurzame meters te maken

Als we meters willen gaan maken met betrekking tot milieu, bereikbaarheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en circulair werken, is de openbare ruimte *the place to be*. Als we de afgelopen jaren namelijk iets geleerd hebben, is het dat onze oude wijken ruimtelijk op slot zitten, onze Vinex-wijken onze probleemwijken aan het worden zijn en duurzame projecten mega veel (tijds)investering kosten, omdat het bijna onmogelijk is om 5000 inwoners met de neuzen dezelfde kant op te krijgen.

Auteur: Arjan Vreugdenhil (stedenbouwkundig ontwerper) en Elske Oost (speelruimtespecialist), OBB speelruimtespecialisten

Nog steeds komen we nieuwbouwprojecten tegen met ditzelfde ruimtelijke toekomstperspectief. Nog steeds is de regelgeving en het verdienmodel niet in balans met wat werkelijk van belang is. Bijna altijd gaat dit ten koste van de openbare leefruimte. Dit zijn nog steeds de "overhoekjes" en één centraal park waar alle 5000 inwoners tegelijk moeten joggen, de hond uitlaten, evenementen houden en de kinderen spelen, de jongeren sporten en elkaar ontmoeten en waar dan ook nog het regenwater geborgen wordt en 'natuurbeleving' mogelijk moet zijn.

Hoe we het ook wenden of keren: er zal voldoende ruimte moeten zijn om adaptief te zijn. Nu en in de toekomst.

Keuzes maken

Passend bij de beoogde bewoners moeten er fundamentele keuzes worden gemaakt over de grootte van het huis en de tuin, de sfeer in

de buurt, groenvoorzieningen en infrastructuur. De buurt moet op zijn plek vallen binnen de duurzaamheidsstrategie van de gemeente; moet passen binnen het stedelijk metabolisme. Pas als er zicht is op de grondstoffenstromen, kunnen ontwerpers anders gaan ontwerpen. Wanneer wij anders kunnen ontwerpen, kunnen we hoger op de R-ladder komen. Of in ieder geval: nu kiezen om 'gewoon' te beginnen.

De openbare ruimte is eigenlijk een grote achtertuin waar van alles te beleven is. Daarmee onderkennen we dat naast het faciliteren van onze voorzieningen deze ruimte wel degelijk een andere belangrijke functie heeft. Zij brengt ons niet alleen van A naar B, maar zij geeft ons ook beweging, ontmoeting, spelen en sporten. Een goede plek om onze vrije tijd op een gezonde en leuke manier in te vullen. Juist nu, met de invoering van de Omgevingswet in zicht, is er een kans om dit in onze omgevings-

Eén centraal park waarvan alle 5000 inwoners tegelijk gebruik moeten maken

plannen vast te leggen. Als in je omgevingsvisie staat dat gezondheid en bewegen belangrijk is, stel dat dan ook als basiskwaliteit voor je openbare ruimte en reserveer hiervoor ruimte.

Veerkracht maken

In deze achtertuin creëren we leefbaarheid en veerkracht door adaptieruimte te ontwerpen. Niet alles hoeft oneindig mee te gaan. De behoeften van de inwoners veranderen namelijk regelmatig. Of in ieder geval eens per zeven jaar ongeveer. Kinderen zijn ouder, er zijn bewoners gekomen en bewoners vertrokken, het klimaat blijft ons verrassen en de eigen auto maakt steeds meer plaats voor andere vervoersopties. Door hoofd- en nevenstructuren te definiëren maak je ruimte voor levensduurverschillen, bewonersinitiatieven en tijdelijke projecten, waarmee de gebruikswaarde toeneemt. In de hoofdstructuur borg je de langetermijnvisie, infrastructuur en omgevingskwaliteit. Je past hier oplossingen toe met een lange levensduur en weinig onderhoud. Deze omkleed je af en toe met een ander circulair of biologisch jasje. Hierin zit ontmoeting door centralisering, maar voorkom je verdringing en maak je eigenheid door maatwerk-satellietoplossingen. Dit maakt de openbare ruimte meteen dynamischer, wat weer goed past bij onze Omgevingswet-principes: de leefomgeving centraal.

Voorbeelden maken

Oprachtgevers: daag ons uit zoals wij hier jullie uitdagen. Maak ruimte en geld vrij om

grondstoffenstromen in beeld te brengen en ons aanbodgericht te laten ontwerpen. Zeker zolang de producten nog niet circulair zijn, kunnen we met 'afval' uit de stad prima uit de voeten. Met oude verhardingen maken we serieuze speelforten. Een boom vervangt klimtoestellen, doelen, evenwichtsbalken en schommels. Waarom nieuwe betonpoefs toepassen als er keien zijn of oude heipalen. Touwen uit de scheepvaart houden zeker een kind van 8 of 88 als deze eraan slingert. Snoeiafval is keigoed materiaal om hutten van te bouwen. Laten we samen werken aan veilige alternatieven en rek in het Attractiebesluit.

Waarom moet het er altijd netjes uitzien, mogen er geen kinderstemmen klinken, stoppen we doelgroepen weg achter hekjes vanwege hondenpoep of omdat er twintig jaar geleden een kindje verdronken is? We sluiten toch ook geen wegen af of maken hier 30 km-zones van omdat iemand is overleden bij een ongeval? Zijn jongeren nutteloos bezig als ze zitten te praten? Terwijl, als wij volwassenen dat doen, dit heet: netwerken, naar elkaar omkijken of socializen? Waarom faciliteren we inwoners die intolerant zijn, angstig zijn en discrimineren en bepalen zij hoe onze ruimten eruitzien? Het is gezamenlijke gebruikruimte.

Gesprek maken

Participeer dus niet op plekniveau, want dat leidt tot een wensdiscussie. Participeer op buurniveau over wat je waar doet, want dat dwingt tot echt meedenken, meedoen,

belangen van anderen meewegen, prioriteiten stellen en creativiteit. Op plekniveau kiezen hoe iets er precies uitziet komt daarna wel, maar je kiest in ieder geval niet de verkeerde voorziening. Gebruik geen plekontwerptools die uitgaan van 'producten plakken in een vlak', maar kijk wat er in de aanbieder is in de stad en ga daar samen creatief mee aan de slag. Dan heb je ook niet overal dezelfde plekken met dezelfde inrichting voor dezelfde doelgroep omdat dat is waar iedereen (toen) om vroeg. Communiceer je hoofdstructuur en vul dit samen in. Praat over prioriteiten en zoek samen naar financieringsmogelijkheden. Het mooie van het buurniveau is dat zelfstandigheidsbevordering van kinderen en zelfstandigheidsbehoud voor senioren of mensen met een beperking hier mooi samenkomen. De zelfstandige groepen redden zich ook prima op een hoger schaalniveau.

De openbare ruimte is eigenlijk een grote achtertuin waar van alles te beleven is

Verskil maken

Misschien is het tijd om een voorbeeld te stellen en de hoofdstructuren zelf ter hand te nemen, zodat er inclusieve en bereikbare ruimtes zijn voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten. Deze hoofdstructuur leg je vast in je omgevingsprogramma, of als het moet in je omgevingsplan, inclusief de omgevingskwaliteiten. De nevenstructuur is perfecte 'speelruimte' voor de inwoners. Hiermee hebben ze de mogelijkheid om zelf aan de slag te gaan met de doelstellingen die we samen krijgen van onze minister. Want waarom zou alleen de gemeente het moeten fixen? Juist de wisselwerking tussen inwoners en ambtenaren maken de beste projecten en samen kunnen we meters gaan maken.

Be social

www.stad-en-groen.nl/article/34138/de-openbare-ruimte-is-mijn-achtertuin-r0-tm-r3

Elske Oost van OBB speelruimtespecialisten

Eerste Kleurkeuroorkonde voor De Heer land en water

De Heer land en water werkt al ruim 25 jaar in Midden- en West-Nederland. Eigenaar Ad de Heer begon op zijn zeventiende voor zichzelf met een trekker en aanhangwagen. Inmiddels is De Heer land en water uitgegroeid tot een bedrijf met een verscheidenheid aan materieel, zeventig medewerkers en een vaste pool van zelfstandigen. Opdrachtgevers zijn vooral provincies, gemeenten, waterschappen en natuurbeheer- en recreatieschappen. De hoofdmoot van het werk bestond tot dusver uit seizoenswerk, zoals bermonderhoud, maar inmiddels is ook baggeren een belangrijke pijler in het bedrijf.

Ruimte voor planten en dieren

Kleurkeur staat voor goed maaibeheer van bermen en andere groenstroken. Dankzij Kleurkeur, dat in 2019 door de Vlinderstichting en Groenkeur werd ontwikkeld, kunnen opdrachtgevers en aannemers zich voorbereiden op een nieuwe standaard voor ecologisch bermbeheer: beheer dat ruimte laat voor planten en dieren. 'Er is al jarenlang vraag naar borging van de kwaliteit van ecologisch bermbeheer', vertelt Titia Wolterbeek van de Vlinderstichting. 'Wanneer doe je het bermbeheer als bedrijf en als opdrachtgever goed voor planten en dieren? Met Kleurkeur hebben wij een nieuwe standaard ontwikkeld voor ecologisch bermbeheer.'

Bermbeheer

Marco van Vliet, projectleider bij De Heer land en water, ontving de Kleurkeur-oorkonde uit

handen van Wolterbeek en Dick Oosthoek, directeur van Stichting Groenkeur. In opdracht van de provincie Gelderland beheert De Heer land en water de bermen langs de N-wegen in het gebied Vallei en Veluwe. Binnen dit bestek voert het bedrijf maaierwerkzaamheden uit volgens de Kleurkeur-richtlijnen. De provincie Gelderland neemt actief deel aan de ontwikkeling van Kleurkeur en stimuleert het gebruik ervan langs haar eigen wegen en bij gemeentes en waterschappen in de provincie.

Van Vliet: 'Het is goed dat er een richtlijn is gekomen waarvoor aannemers zich kunnen certificeren. De Heer land en water is al langer

Met Kleurkeur kunnen opdrachtgevers en aannemers zich voorbereiden op een nieuwe standaard voor ecologisch bermbeheer

Onlangs werd Groenkeur-ondernemer

De Heer land en water uit Polsbroek het eerste bedrijf dat de audit Kleurkeur succesvol afrondde. De aannemer ontving hiervoor de oorkonde Groenvoorziening met Kleurkeur.

Deze oorkonde staat voor ecologisch bermbeheer dat de biodiversiteit bevordert.

bezig met het beheren van bermen op een wijze die de biodiversiteit vergroot. Onder meer voor de gemeente Haarlemmermeer en de provincie Utrecht zijn verschillende pilots uitgevoerd. Wij merken dat opdrachtgevers steeds meer belang hechten aan ecologisch bermbeheer. Door de certificering kunnen bedrijven met bewezen ervaring zich onderscheiden.'

'Duurzaam werken is ook onderdeel van het kwaliteitsdenken van de deelnemers binnen Stichting Groenkeur', aldus Oosthoek. Hij is dan ook blij dat er met de succesvolle introductie van de richtlijn weer een stap in duurzamer werken is gezet.

Bezoek voor meer informatie over Kleurkeur de website van Groenkeur of de Vlinderstichting of via kleurkeur.com.

www.kleurkeur.com

Be social

www.stad-en-groen.nl/article/34309/eerste-kleurkeur-oorkonde-voor-de-heer-land-en-water